

Heemkundige
Vereniging

M

DE BONDE

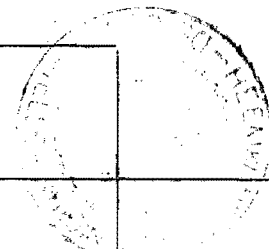
Melle

De kastelen van Melle

"Het Goed te Cotele"

door August De Baets

Nabij de grensscheiding van Melle en Gontrode ligt de wijk "Keutelhoek". De naam is een volkse verbastering van hetgeen in feite "Cotelhoek" diende te noemen. Hij heeft betrekking op het feit dat eertijds op deze plaats zich het vroegere "Goed te Cotele" bevond. Deze heerlijkheid strekte zich uit over de parochies van Gontrode, Melle en ook Lemberge. Ze besloeg een oppervlakte van ongeveer 53 Aalsterse bunderen, hetzij omtrent 65 ha.

In 1843 was het nog eigendom van de familie de Ghellinck de Waele uit Gent (1). Een groot deel van het domein behoort nu aan het Ministerie van Landbouw voor het Rijksstation van Veevoeding. De oudste gebouwen van dit station staan op de plaats waar eens het kasteel de omgeving domineerde.

De naam "Cotele" komt voor de eerste maal voor in een cijsboek van de heerlijkheid Melle (2) van het einde van de 13e eeuw. De tekst, opgesteld in het latijn vermeldt dat een zekere Balduinus Corbo een cijs van 6 schellingen verschuldigd is voor land dat toebehoort aan een Hendrik van Cotele (de terra henrici de cotele).

De plaats zou dus zijn naam te danken hebben aan een familie van Cotele

Een eerste vermelding van het "Goed te Cotele" zelf vinden we in een pachtcontract van 17 mei 1376 (3). Het wordt verpacht aan Gillis van Bracht voor de som van 13 ponden 6 schellingen groten tornoois, voor een periode van 9 jaar. Als eigenares staat Avezoete Ute Meerem of Ute Meerham, weduwe van Mer Raes van Liedekerke vermeld. Zij was een dochter van Joris Ute Meerham en Elisabeth van Drongen. Deze Elisabeth was de dochter van Seger van Drongen, en de zuster van Seger de Kortrijkzaan, heer van Melle. Avezoete Ute Meerham behoorde tot een van de bekendste patriciërs families van Gent. Ze huwde rond 1340 met Raas van Liedekerke, gezegd van Herzele, een van de meest invloedrijke edellieden van het graafschap Vlaanderen (4).

Avezoete zou een nogal bewogen leven kennen. Haar echtgenoot sneuvelde tijdens een persoonlijk gevecht, op Kerstdag 1362, tussen de aanhangers van de heer van Steenhuse en deze van Jan van de Woestijne (5)

Haar zoon, Raas van Herzele, een van de hoofdmannen van Gent, sneuvelde in de slag van Nevele op 13 mei 1381 tegen graaf Lodewijk van Male. Hij viel bij de verdediging van de toegang van de toren waar enkele overgebleven Gentenaars zich verschanst hadden (6).

Avezoete Uter Meerham stierf tussen 1386 en 1388 en een deel van haar bezittingen gingen naar haar kleinzoon Richard van Liedekerke (7). Wat gebeurde er met het "Goed te Cotele"? We kunnen nog geen antwoord geven op deze vraag.

We weten alleen dat een pachtcontract van 31 maart 1449 ons zegt dat het goed op dat ogenblik eigendom is van Jan van Ydegem, heer van Wieze (8). Pachter is een zekere Jan vander Schueren fs Raas.

De pachtsom bedraagt 18 ponden 8 schellingen 4 deniers + 6 steen vlas, voor een periode van 9 jaar. We weten niet of Jan van Ydegem het goed bekwaam door erfenis of dat hij het kocht. We vinden nog een pachtcontract gedateerd 20 oktober 1518 (9), en eigenaar is dan Robrecht van Yeghem (Ydegem), mogelijks een zoon of erfgenaam van Jan van Ydegem. In ieder geval is de eigendom nog in handen van dezelfde familie gebleven. De pachter van het goed is Jan vander Houven fs Simoen, voor 18 ponden 10 schillingen + 4 steen vlas.

Het is de laatste maal dat we de naam van Ydegem vinden in verband met het "Goed te Cotele".

In 1572 is er nog een Adriaen van Yeghem "bailliu ende ontfanghere van Joncheer Joos van Grijsperre, heere van Eeghem ende Mer Willem van Goux, rudder, heere van Wedergrate, Meerbeke, Gaige etc., tsamen heeren vander heerelichede vanden Abbeele haer bestreckende binnen de prochie van Gonteroden" (10). Hij wordt niet vermeld als bezitter van het "Goed te Cotele".

De troebele jaren van de godsdienstoorlogen hebben ook Gontrode niet gespaard. Het kohier van de XXe penning van 1571 (11) maakt gewag van een "ghebroken huus bij oirloghe met eender mote omwalt" en ook "de hoyrs van hendrick vander camere besitten een mote ende huus van playsantie onbewoont".

De eerste vermelding slaat waarschijnlijk op het leengoed Ten Abeele en de tweede mogelijks op het "goed te Cotele" (12).

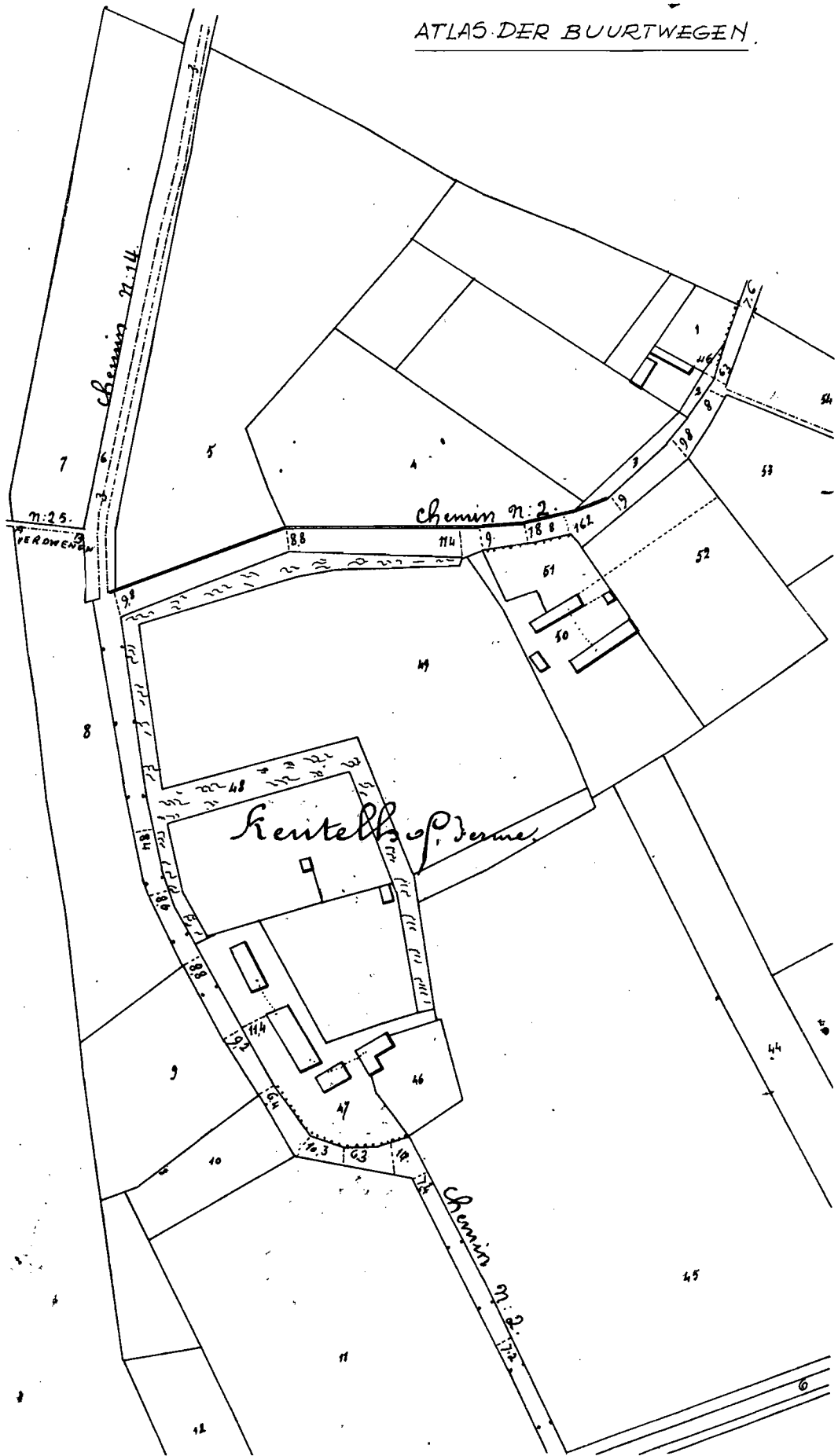
Het duurt dan bijna een eeuw eer we iets over het "Goed te Cotele" vernemen.

Heer Joannes Masserau, erfachtig griffier van de Raad van Vlaanderen staat een rente af ten gunste van de Jonkvrouwen Caroline en Joanne Margriete vander Goes, dochters van Mer Alexander vander Goes en Jonkvrouwe Louise van Elsch, bezet op "een haer pachtgoet genaempt 't goet te Cotelte consistierende in een huys van plaisance, nederhof, syngels, boegaerden, vijvers, meerschen, saelandt ende bosch, groot drij en vijftich bunderen, gelegen binnen de prochien van Melle, Gontrode, Lantscoutere, Meerlebeke ende Lemberghe" (13). Deze akte is gedateerd van 9 oktober 1664.

Op 2 december 1665 stelt Louise van Elsch een rente vast ten voordele van haar schoonzoon Jonker Guillame Botte, gehuwd met haar dochter Catherine vander Goes (14).

De rente werd bezet: "op den voorschreven haeren pachtgoede, genaempt cootele consistierende inde naerschreven edificien, landen, meerschen, bosschen ende vijvers, datte mette cattereylen daer oppe staende ende eerst in een neerhof mette huysen, schueren, stallen ende fruytboomen daerop staende struecken metten suythende tot seker gelent staende op het eynde van de groote schure, gaende met 't voornoemde neerhof, groot 133 r., item den cleenen bogaert liggende binnen wallen connende mette oostsijde aende doorenhage, groot 183 r., item den wal aende westsijde van den bogaert ende ooc ten noorthende, groot in waetere

ATLAS DER BUURTWEGEN.

dertich roeden, iten de groote partije lants, op de oostsijde van de dreven voor het nederhof, dhelft van de selve dreve nedegeneten streckende totten alfven wege den gracht metten suythende aenden kerckwech naer Gontrode totten halfven wege nede geneten streckende totten halfven gracht metten noorthende aen de weede, met 't verhaecken ooc noort op de voorschreven weede een deel Joos van hende lant ten suythende ende oostsijde ende ooc het curelant aende oostsijde groot vijf bunderen, drij hondert 68 r., iten eene partije lants liggende ten suythende van de voornoemde groote partije over de suytsijde vande kerckwech loopende totten hende van de dreve een genet wesende hondert 39 r. en half, ten suythende Jacques meynaert, daer bij een beck lants verhaeckende op Joos de bruyne lant groot 88 r. commende aen de oostsijde daeranne metten noortheynde aende kerckwech groot 647 r. utbringende 't sanen twee bunderen 67 r., iten een partije lants op de westsijde vande dreve loopende voor den kerckwech metten noorteynde op 't vijverken ende stuckxken achter de schuere aende suytsijde gelant dhoors Lieven tagaert ende dhoors van nheer Charles borluut wesende geneten aende oostsijde met dhelft vande dreve groot twee bunderen hondert ses roeden, iten een stuck lant achter de schuere het verheffen aende oostsijde aende straete nedegeneten groot 162 r., iten een partijken daer thenden, ten noorthende geseyt 't poorterssteken aende straete 't verheffen negeneten, aenden bosch niet nedegeneten netten noorthende commende ten alfven de gracht van 't caerdevelt daer thende aen de straete 't verheffen nede geneten, aende westsijde den heere van Willecone ten halfven gracht totte weede groot 489 r., iten een stuc voor Denijs de corte, nu de comparante bij coope aende oostsijde noort aen den gracht vanden grooten bogaert 1.000 r. en half, iten een stuc lants, genaempt 't lindevelt metten utplant binnen grachten, eerst lievien van steendamme 47 roen, iten de calverbosch liggende westwaerts van den hove west ende noort den heer van Willecone, groot vijf hondert roeden, iten den nederen bosch liggende op gontrode wesende nu al ettinghe ofte weede daer de nieuwe dreve dweers deur loopt commende nette oostsijde van de dreve aende straete loopende lancst den gracht van den grooten ende cleenen bogaert, oost het lindevelt ende het andere stuck liggende op de westsijde vande dreve, commende nette westsijde aent lant ende bosch vande heere van Willecon ende noort nher loys clarisse ende de cruysdrevē, oost de voorseyde nieuwe dreve, suyt het voorschreven cardevelt groot vier bunderen drij dachwant 80 roeden, iten den hooghen coebosch liggende op Melle, ooc hettinge ofte weede ende daer de nieuwe dreve ooc deurloopt suyt de voorseyde cruysdrevē ende 't naervolghende stuc lant genaempt de hooge weeden, noort oost de straete loopende naer Ghendt ende den voorseyden hooghen coybosch groot vier dachwant, iten 't voorseyde vijverken, oost ende noort de straete, west de voorseyde hofstede, iten een stuc lants op rode cauter teyndent de stede van frans vergaert nu dhoors joos vander eecken groot een dachwant, thien roeden, iten een partije genaemt 't huyshautvelt liggende in sijne grachten, oost in partijen den nijsbosch gaende met desen goede nu winnende lant, west daeran d'alsoeseniye van Ste Baefs, groot een bunder ende 55 roeden, iten den voorseyden nijsbosch liggende binnen Melle wesende deene partije nu winnende lant, groot met het vijverken daer inne liggende genomen op hondert tachtentich roeden tsamen in al vier bunders, iten een stuc lant wesende neersch genaempt de lange streke, gelegen op gontrode, commende voort aen 't naervolgende stuck groot 1.005 roeden iten een stuc lants liggende op Melle, suyt het voorgaende neerschken certijts geweest hebbende bosch, groot een dachwant, iten een stuc lants genaempt den schaubroec liggende op Melle, daerden voetwech

deurloopt groot drij bunderen veertich roeden, item daer neffens eenen bosch genaemt 't heyken liggende ronthomme in sijn verheffen, oost den schaubroec groot ses hondert roeden, item op meulencauter commende west lancx den herwech loopende naer Ghendt, groot 233 roeden, item op den selven cautere daer den pontwech deure loopt, groot driehondert twaelf roeden, item op den selven cautere inden putte 75 roeden, item een stuc lants gelegen op Gontrode cautere genaemt den Vlienderen-pael daer den wech loopende naer Schelderode lancxanne strect ende met een eynde oostwaert op den herwech groot drij bunders ende 55 roeden, item op lemberge ende lanscautere ontrent drij bunderen meersch daerof d'een bunder licht aen 't merschgat, een half bunder noort den heere van Willecom noch een dachwant, noort 't hoir van wijlent den secretaris baert oost dan Adt. blasere, noch een alf bundere commende noort op de beke oost dheer ende Mr. basilius brias, item ontrent een bunder, oost den selven, noort de comparante met een eynde, item in rode meersch twee hondert roeden noort de merestraete, west Jo^r. Guilliamme meyvaert, oost dhoors lieven de Smet".

Er is in de opsomming geen sprake van het "huys van plaisance" en van het opperhof en de bij optelling van de hierboven vermelde landmaten komen we aan een oppervlakte van 45 bunder 324 roeden, zodat voor het vestigen van de rente niet het totale goed in aanmerking kwam. We zijn er van overtuigd dat met deze bijdrage over het "Goed te Cotele" nog niet alles gezegd of geschreven is. We hebben alleen gepoogd deze oude heerlijkheid de plaats te geven die haar van rechtswege toekwam in de geschiedenis van onze gemeente.

N O T E N

1. G.A.M.: Atlas der Buurtwegen Gontrode - a° 1843.
2. RA.G.: Fonds Melle nr. 9, Cijnsboek v.d. heerlijkheid Melle, f° 6 v°.
3. De Vos A.: Inventaris der Landbouwpachten in de Gentse Jaarregisters van de Keure, Gent 1960, dl. I, p. 11 -
4. de Liedekerke R.: Les Rasse, Brugge 1961, p. 432.
5. ibidem, p. 437 en 438.
6. ibidem, p. 466.
7. ibidem, p. 445.
8. De Vos A., ibidem p. 125 . .
9. ibidem, dl. II, p. 19
10. S.A.G., Kohieren van de XXe penning, reeks 28, 22/95
11. ibidem, a° 1571. a° 1572.
12. We vonden in Gontrode slechts twee "huysen van plaisance" vermeld.
13. RA. G. Fonds Melle nr. 114, register Heerlijkheid vanden Abeele, a° 1650 f° 112.
14. ibidem, f° 123.

100 JAAR GELEDEN

Vergadering des Gemeenteraads van Melle
van date 17 april 1875.

De Raad behoorlijk bijeengeroepen en ten bevoegden getalle vergaderd

Gemerkt de omzendbrief van den heer Gouverneur van Oostvlaanderen van date 27 juni 1874, 2de afd. reg. A/48 nr. 1017, betrekkelijk het opmaken eener Alphabetische tafel van de oude registers van den Burgerlijken Stand. Overwegende dat deze werking zeer nuttig voorkomt voor de ingezetenen der Gemeente en alle andere personen die het zouden kunnen aangaan.

Dat niet alleenlijk eene tafel noodzakelijk voorkomt maar ook de uitschrijving van alle de akten in hunnen geheele, terwijl deze bijna onleesbaar geworden zijn, dit beginnen met het jaar 1667 om te eindigen met het jaar 1796.

De kosten eener volledige kopy der akten ten getalle van negenduizend zeshonderd en veertig (9640) benevens het opmaken der alphabetische tafel, worden geschat op Duizend francs.

De Gemeenten Raad, bewilligd bijtedragen in deze voor de eene helft, en verzoekt de heeren Leden der permanente Deputatie van den Provincialen Raad van Oostvlaanderen, te willen aandringen om van de Staat eene tusschenkomst te bekomen tot concurrentie der wederhelft.

De uitschrijving zal begonnen worden, onmiddellijk nadat de bevoegde overheid aan het Gemeentebestuur zal kennis gegeven hebben dat voormelde aanvraag is toegestaan, door Louis Boxstaele te Melle.

De Raad koestert de hoop, dat aangezien de Staat wilt tusschenkomen voor eene som van f. 192,80 alleenlijk voor het opmaken eener alphabetische tafel, er geene reden kunnen bestaan om onze vraag niet intewilligen, terwijl voorgeschrevenwerkingen veel belangrijker zijn.

Gedaan in zitting, date als ten hoofde.

get.: Halart

, Van der cruysen

get.: Reyntens

Van Turenhout

, J. Bouqué

Reeds verschenen...

					Blz		
Nr 1	-	december	1972	-	1	-	20
Nr 2	-	juli	1973	-	21	-	38
Nr 3	-	april	1974	-	39	-	58
Nr 4	-	april	1975	-	59	-	76
Nr 5	-	april	1976	-	77	-	92
Spec. Nr	"Remediën"	1976	-	I	-	XXIV	
Openingsnr.	Museum	1976					
Nr 6	-	december	1976	-	93	-	110
Nr 7	-	december	1977	-	111	-	128
Nr 8	-	mei	1978	-	129	-	162
Nr 9	-	december	1978	-	163	-	188
Nr 10	-	oktober	1979	-	189	-	206
Nr 11	-	december	1979	-	207	-	214

De bijdrage ALS LID voor De Heemkundige Vereniging "De Gonde" is 100 F. te storten in de maand januari van ieder jaar

en dit aan:

De heer Oscar De Backer, Tuinstraat 32 - 9230 Melle,

ofwel kan dit gestort worden op de Bankrekening:

Nr 448/3586321-38 van Kredietbank - Melle.

Voor alle briefwisseling aan sekretaris:

Dhr Lemmens Daniël

Schauwegestraat 9 - 9230 Melle.